

Statlig konsumtion i nationalräken- skaperna

- en kartläggning av utfall och
revideringar åren 2000 till 2004

esv

EKONOMISTYRNINGSVERKET

RAPPORTDATUM
2005-11-01HANDLÄGGARE
Finansstatistikenheten

EKONOMISTYRNINGSVERKET

Statlig konsumtion i nationalräkenskaperna

– en kartläggning av utfall och revideringar åren
2000 till 2004

Innehållsförteckning

1	Inledning och sammanfattning	3
2	Bakgrund	7
2.1	Nationalräkenskaperna ger en bild av utvecklingen i ekonomin ...	7
2.2	Konsumtion - ett viktigt mått som består av många komponenter	7
2.3	Revideringar – ett problem som lyfts fram	9
2.4	ESV har stort ansvar för beräkning av statlig konsumtion	10
3	Kartläggning och analys av ESV:s rapportering	12
3.1	Inledning	12
3.2	Total statlig konsumtion.....	13
3.3	Omkostnader för konsumtion.....	14
3.4	Inköp av militära tillgångar	16
3.5	Löner och kollektiva avgifter	17
3.6	Skatt på produktion och import.....	18
3.7	Subventioner	18
3.8	Sociala naturaförmåner	18
3.9	Försäljning.....	19
3.10	Slutsatser	20
4	Analys och förslag till lösningar avseende Vägverket och Banverket.	22
4.1	Vägverkets och Banverkets verksamheter	22
4.2	Överväganden och förslag.....	23
5	Analys och förslag till lösningar avseende försvarssektorn.....	26
5.1	Beskrivning av försvarssektorn.....	26
5.2	FMV och Försvarsmakten.....	28
5.3	Överväganden och förslag till lösning	29
6	Andra förslag till förbättringar	31
6.1	Ojämn kvartalsfördelning i utfall från andra myndigheter.....	31
6.2	Institutioner utanför den statliga redovisningsorganisationen	31
6.3	Utgifter för egenproducerade immateriella tillgångar.....	32
6.4	Löner och sociala avgifter	32

Bilagor

1. Konsumtion totalt
2. Omkostnader för konsumtion
3. Försvarets varaktiga varor
4. Löner och socialavgifter
5. Sociala naturaförmåner
6. Försäljning
7. Banverkets och Vägverkets konsumtion
8. Försvarets totala konsumtion
9. Exempel: Periodiseringars effekt på kvartalsvis NR-rapportering

1 Inledning och sammanfattning

Det finns en uppfattning att beräkningarna av statlig konsumtion i nationalräkenskaperna (NR) ofta har reviderats. Detta har lyfts fram som ett problem i många sammanhang, bl.a. i utredningen Översyn av den ekonomiska statistiken (SOU 2002:118). Ekonomistyrningsverket (ESV) ser det därför som viktigt att utreda på vilket sätt verket kan bidra till att höja kvaliteten i det statistiska underlaget och minska behovet av revideringar.

Statistiska Centralbyrån (SCB) ska enligt sitt regleringsbrev för 2005 utreda och klarlägga problemen med de stora revideringarna, särskilt beträffande inköp av försvarsmaterial i syfte att förbättra beräkningarna av statlig konsumtion i NR. Arbetet ska bedrivas i samarbete med ESV, Försvarsmakten och Regeringskansliet (Finansdepartementet och Försvarsdepartementet).

ESV:s Finansstatistikenhet har gjort denna utredning i syftet att belysa hur stort problemet med revideringar är och, på de områden det behövs, ta fram förslag till förbättringar. Rapporten är i första hand tänkt att användas internt inom ESV. Den översänds till SCB för kännedom. För övriga intresserade finns rapporten tillgänglig på ESV:s hemsida.

Kartläggningen har gjorts med utgångspunkt från den information Finansstatistikenheten kvartalsvis rapporterar till SCB. Resultatet av kartläggningen och förslagen till lösningar har diskuterats med andra enheter inom ESV, samt med personer från SCB, Vägverket, Banverket, Försvarsmakten och Försvarets Materielverk.

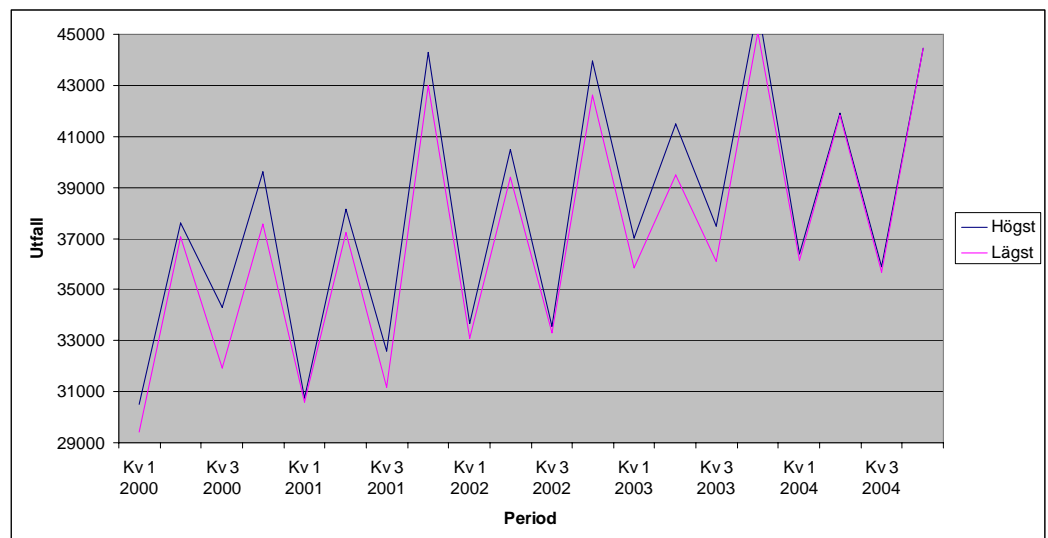
Kapitel 2 beskriver bakgrund och ger en principiell beskrivning av konsumtionsbegreppets beståndsdelar.

ESV:s kartläggning och analys i kapitel 3 visar att:

- Revideringar har förekommit framför allt när det gäller omkostnader för konsumtion, försäljning och försvarets varaktiga varor. Revideringarna har dock minskat under den kartlagda perioden 2000 – 2004. Från första kvartalet 2002 har inga revideringar gjorts avseende Försvarets varaktiga varor och förekommit sällan (och till små belopp) när det gäller försäljning. Problemet med revideringar var sannolikt större före kartläggningsperioden, exempelvis på 1990-talet. Under 2000-talet har medvetandet om problemet med revideringar varit förhållandevis stort inom ESV. Dessutom har samarbetet med SCB har blivit tätare och produktionsmetoderna har förbättrats.

- Konsumtionen är i flera fall ojämnt fördelad mellan kvartalen, till viss del utan att det är en spegling av den verkliga produktions- och konsumtionsutvecklingen. Detta problem är generellt men effekten är större för stora myndigheter vars relativa löneandel är liten. För försvarssektorns del är det ojämna kvartalsutfallet i hög grad en spegling av det faktiska konsumtionsmönstret (se nedan).

Nedanstående graf presenterar statlig konsumtion, i miljoner kronor, för varje kvartal från år 2000. Skillnaden mellan kurvorna åskådliggör, förenklat, hur stora revideringarna varit för respektive kvartal. Stort avstånd mellan kurvorna betyder att ESV reviderat sina siffror med stort belopp. När kurvorna sammanfaller har ingen revidering gjorts. Bilden åskådliggör också kvartalsfluktuationen i den ekonomiska rapporteringen.



När det gäller Vägverket och Banverket (se kapitel 4) visar analysen att de revideringar som gjorts inte har orsak av systematisk karaktär. ESV ser därför inte behov att vidta specifika åtgärder. Däremot är det viktigt att ESV, Vägverket och Banverket är medvetna om vikten av god kvalitet på kvartalsrapporteringen och att berörda myndigheter uppmärksammar ”konstigheter” innan utfallet rapporteras vidare till SCB. Analysen visar också att kvartalsfördelningen i det ekonomiska utfallet sannolikt är mer ojämn än vad som motsvarar verksamheten. Detta är ett problem som inte har *en* lösning. Dels kan det handla om att öka kunskapen om hur det ekonomiska utfallet påverkas av bl.a. bokslutsperiodiseringar och återföring av periodiseringar, dels kan det handla om att ESV i dialog med Vägverket och Banverket överväger möjligheter att ”jämna till” utfallssiffrorna.

När det gäller försvarssektorn (se kapitel 5) har problemet med revideringar i princip upphört, till stor del på grund av att ESV och SCB gemensamt utvecklat ett bra arbetssätt. Analysen visar också att den ekonomiska

rapporteringen från försvarssektorn uppvisar ett ojämnt mönster genom att en stor del av konsumtionen rapporteras fjärde kvartalet. Detta beror i hög grad på att det är då som försvarssektorn mottar en väsentlig del av årets leveranser. Sammantaget kan konstateras att årsutfall, och i viss mån halvårsutfall, normalt är av bra kvalitet och i huvudsak baserat på den rapportering myndigheterna gör i delårsrapport och årsredovisning. När det gäller övriga kvartalsutfall har ESV vissa problem med beräkningen av försvarssektorns konsumtion. Olika förslag till förbättringar har diskuterats inom ESV och med berörda myndigheter. ESV föreslår följande:

- ESV samlar in mer information från FMV. En högre detaljeringsgrad i FMV:s rapportering på S-koder kan ge förbättrad information om periodiseringar, vilka typer av varor som säljs, m.m. Även information från FMV om prognoser, t.ex. avseende deras lån i Riksgäldskontoret, kan vara värdefulla vid ESV:s beräkningar.
- Försvarsmakten och FMV kan bidra till förbättrad kvalitet genom att kvartalsvis stämma av interna mellanhavanden. Då kan man identifiera differenser som beror på att myndigheterna t.ex. bokfört en transaktion på olika perioder.
- Allmänna åtgärder som ESV vidtar gentemot en bred grupp av myndigheter. Det kan bl.a. handla om utbildning och information om hur periodiseringar och återföringar av periodiseringar är lämpliga att hantera.

Kapitel 6 behandlar ojämn kvartalsfördelning i det ekonomiska utfallet från andra myndigheter än Vägverket, Banverket och försvarssektorn. Det konstateras att en viktig åtgärd är information och utbildning från ESV. När det gäller sociala naturaförmåner bör det utredas om ESV ska göra de justeringar som för närvarande görs av SCB avseende tandvårdsersättning. Kapitlet lyfter också fram vissa andra förbättringsförslag:

- Rapportering avseende institutioner utanför den statliga redovisningsorganisationen kan förbättras genom att ESV bl.a. använder delårsrapporter.
- ESV och SCB diskuterar i vilken utsträckning SCB ska justera för utgifter för egenproducerade immateriella tillgångar.
- ESV och SCB diskuterar vilken metod som är mest lämplig för information om löner.

Ytterligare några mindre förbättringsförslag berörs kortfattat i kapitel 3.

- ESV kommer i samråd med SCB att överväga om rapporteringen bör ändras så att lönerelaterad skatt på produktion såväl som annan skatt



EKONOMISTYRNINGSVERKET

på produktion och import rapporteras som en egen kostnadskomponent. Därmed skulle man uppnå större enhetlighet med de grundläggande principerna i SNA 93 och ESA 95.

- ESV kommer i samråd med SCB att överväga om rapporteringen bör/kan ändras så att subventioner redovisas som en separat post i ESV:s rapportering till SCB.

2 Bakgrund

2.1 Nationalräkenskaperna ger en bild av utvecklingen i ekonomin

Nationalräkenskaper är ett bokföringssystem för en nation eller en region. Det som bokförs är aggregat av ekonomiska transaktioner som äger rum under en viss tidsperiod, vanligen ett kvartal eller ett år. I systemet ingår också balanskonton. Statistiken avser olika delområden av ekonomin och hämtas till stor del från företags och myndigheters egen bokföring.

En av de viktigaste egenskaperna hos nationalräkenskaperna är att de ska kunna användas för att studera hur ekonomin utvecklas i olika avseenden. Jämförbarhet är alltså nödvändig och det innebär att en av de viktigaste egenskaperna hos nationalräkenskaperna är tidsserieaspekten.

Nationalräkenskaperna består av både års- och kvartalsräkenskaper. Kvartalsräkenskaperna ska så snart som möjligt ge en bild av hur ekonomin utvecklats det senaste kvartalet. Detaljerna är normalt färre än i årsräkenskaperna eftersom kortare tid står till förfogande för beräkningarna och eftersom den underliggande statistiken ofta inte är lika detaljerad som i årsräkenskaperna.

Nationalräkenskaperna redovisas ofta med avseende på olika sektorer, bl.a. den offentliga sektorn. Sektorfördelat finansiellt sparande kan i nationalräkenskaperna beräknas som "intäkter" minus "kostnader".

Nationalräkenskapssystemet (SNA 93) är ett internationellt system utvecklat av EU, FN, IMF, OECD och Världsbanken. Systemet har ytterligare konkretiserats av EU (ESA 95).

2.2 Konsumtion - ett viktigt mått som består av många komponenter

Konsumtion är ett viktigt mått som används i nationalräkenskaperna, bl.a. vid beräkning av BNP.

Konsumtion beräknas i nationalräkenskapstermer som Produktion minus Försäljning. Samtliga komponenter ska beräknas enligt bokföringsmässiga grunder (periodiseringsprincip). Det betyder bl.a. att produktion bokförs när den upparbetas, inte när den betalas av köparen.

Den statliga försäljningen, dvs. produktion för annans räkning, omfattar både offentligrättsliga avgifter och avgifter som tas ut i uppdragsverksamhet.

Statsinterna poster, dvs. köp och försäljning mellan de statliga myndigheterna, bruttoredo visas normalt och ingår därmed i nationalräkenskapernas beräkning av såväl produktion som försäljning. Syftet med bruttoredo visningen är att få en rättvisande bild av de olika verksamheternas (COFOG-grupper) kostnader.

SCB beräknar konsumtion utifrån följande komponenter¹:

- Omkostnader för konsumtion, exempelvis hyror och köp av olika varor och tjänster. Vissa justeringar görs avseende köpt programvara, finansiell leasing, försäkringspremier och övriga investeringar med livslängd understigande tre år.
- Inköp av militära tillgångar, ofta kallade försvarets varaktiga varor. Dessa behandlas i nationalräkenskaperna som kostnader trots att de normalt har en livslängd på flera år. I den statliga redovisningen tas dessa tillgångar upp i balansräkningen.
- Löner och kollektiva avgifter. Löner utgör totalt utbetalda löner och ersättningar in natura, som betalas av en arbetsgivare till en anställd för utfört arbete. Kollektiva avgifter avser lönerelaterade obligatoriska socialavgifter och avtalsreglerade arbetsgivaravgifter. Löner registreras i det svenska nationalräkenskapssystemet i huvudsak när de betalas ut². I posten Löner ingår den dagpenning som betalas till värnpliktiga. Till lönesumman enligt den statliga redovisningen läggs också ett belopp som motsvarar kostnader för militär mathållning, som enligt SNA/ESA ska betraktas som en löneförmån och en privat konsumtion. Motsvarande belopp förs som försäljningsintäkt i staten och som konsumtionsutgift för hushållen. Lönesumman korrigeras för det avdrag från bruttolönen som görs för personalens hyra av s.k. ”personaldatorer”. Motsvarande belopp läggs till som försäljningsintäkt.
- Skatt på produktion och import, bl.a. särskild löneskatt, allmän löneavgift samt motorfordonsskatt.

¹ Beskrivningarna är till stor del hämtade från Beräkningsrutiner för nationalräkenskaperna, Bilaga 3 till slutbetänkande från Utredningen om översyn av den ekonomiska statistiken (SOU2002:118).

² Detta är ett avsteg från periodiseringsprincipen, men nationalräkenskapernas löneberäkningar baseras i så stor utsträckning på administrativa material att det har bedömts vara den enda praktiskt hanterliga behandlingen.

- Subventioner som myndigheter erhåller, t.ex. lönebidrag för arbetshandikappad personal, minskar de totala konsumtionsutgifterna.
- Kapitalförslitning, dvs värdeminskning på fasta tillgångar. Förslitningen skiljer sig från avskrivningar i bokföringsmässiga termer eftersom förslitningen värderas till återanskaffningspris.
- Sociala naturaförmåner, dvs. utgifter för varor och tjänster som finansieras av myndigheter men som produceras av marknadsproducenter och utan vidare bearbetning levereras till hushållen. Exempel är statens utgifter för köp av arbetsmarknadsutbildning och privat tandläkarvård.
- Försäljning behandlas som en avdragspost. Många statliga myndigheter tar betalt för vissa varor och tjänster. Försäljningsintäkterna minskar statens kostnader för myndigheternas verksamheter och är därför en avdragspost när konsumtionen beräknas.
- Beräkningen av utgifter för egenproducerade tillgångar görs av SCB och ingår därför inte i denna utrednings kartläggning och huvudanalys. Ämnet berörs dock kort i det sista kapitlet.

2.3 Revideringar – ett problem som lyfts fram historiskt

Revideringar är ett naturligt inslag i allt nationalräkenskapsarbete. Anledningen är att underlagsdata revideras eller att mer tillförlitliga eller mer heltäckande data kommer fram vid senare tidpunkter. Ett särskilt revideringsschema tillämpas av SCB som specificerar när revideringar kan göras. Revideringar har varit ovanligt frekventa efter omläggningen till nya SNA 93/ESA 95.

Inom ramen för utredningen om översyn av den ekonomiska statistiken (SOU 2002:118) har de svenska nationalräkenskaperna jämförts med andra länders, bl.a. med avseende på revideringarnas storlek. Studien visar bl.a. att Sverige, liksom flera andra länder, under de senaste decennierna underskattat BNP-tillväxten i de första preliminära utfallen i förhållande till de definitiva utfallen. Studien visar också vilka delar av Sveriges BNP som normalt bidragit mest till revideringarna av BNP-tillväxten. Särskilt statlig konsumtion visar sig vara ett problemområde som dessutom blivit större på 1990-talet än på 1980-talet. När det gäller kvartalsräkenskaperna är osäkerheten i statlig konsumtion ännu tydligare³.

³ SOU 2002:118 Utveckling och förbättring av den ekonomiska statistiken, s. 211

Eftersom revideringarna av statlig konsumtion varit stora, finns det anledning att undersöka varför. Beroende på revideringarnas orsak kan olika åtgärder vidtas för att minska revideringsbehov och förbättra tillförlitligheten i statistiken.

Utredningen⁴ skriver att de största problemen ligger i beräkningarna av statlig konsumtion avseende försvarsutgifter. Problemen verkar, enligt utredningen, härröra från ett organisatoriskt problem. Det verkar saknas ett tillräckligt engagemang bland myndigheter för att identifiera och lösa problemen och det finns ingen myndighet med befogenhet att ta itu med problemen.

Även IMF⁵ har uttryckt att utfallen för offentlig konsumtion är skakiga och ibland kan följas av stora revideringar. ”Den statliga konsumtionen utgör en relativt liten andel av BNP, men kan ha en betydande påverkan på statistiken för de offentliga finanserna, som har en hög politisk profil. Dessutom ger det inte något bra intryck om regeringen, som fastslår och genomför den ekonomiska politiken, inte kan se till att datainsamling och redovisning av statens utgifter är tillförlitlig.”

Sammanfattningsvis: För att undvika revideringar, problem med prognoser m.m. avseende statlig konsumtion är det alltså viktigt att den underliggande informationen så väl som möjligt speglar den verkliga produktions- och konsumtionsutvecklingen.

2.4 ESV har stort ansvar för beräkning av statlig konsumtion

Enligt sin instruktion ska ESV ta fram underlag för statens finansiella sparande, inklusive statlig konsumtion. Detta rapporteras till SCB varje kvartal. Rapporteringen inkluderar information om de olika konsumtionskomponenterna, med undantag av kapitalförslitning.

Som grund för sammanställningen använder ESV redovisningsinformation från myndigheter. Denna information rapporteras varje kvartal på s.k. S-koder (statliga inrapporteringskoder). Som ytterligare specifikation används i vissa fall information om utfall på anslag och inkomstitlar. Helårsvis är det alltid fullt periodiserad information som rapporteras. Halvårsvis är det periodiserad information från de större myndigheterna (cirka hälften), dock med lägre ambitionsnivå än vid helår. Övriga kvartal är det till stor del operativ information som rapporteras. Detta innebär att uppgifterna vid helår och halvår är säkrare än vid rapporteringen av första och tredje kvartalet då någon avstämning motsvarande ett bokslut inte gjorts

⁴ SOU 2002:118, s. 172

⁵ SOU 2002:118, s. 172

hos myndigheterna. Kvartalsfördelningarna mellan första och andra kvartalet och mellan tredje och fjärde är därför också lite osäkra.

I några fall justerar ESV de siffror som myndigheterna rapporterat, främst i syfte att uppnå jämnare kvartalsfördelning. Exempelvis ser ESV till att myndigheternas hyreskostnader är fördelade på kvartal. När det gäller försvaret gör ESV justeringar med utgångspunkt från anslagstilldelningen (se vidare kapitel 5).

Till delsektorn staten hör vissa organisationer som inte tillhör den statliga redovisningsorganisationen och som därför inte rapporterar löpande till ESV. Det är verksamheter som staten kontrollerar och till mer än 50 % finansierar, exempelvis Operan, Dramaten, Riksteatern, Chalmers och Jönköpings högskola. För dessa organisationer använder ESV faktiskt helårsutfall vid årsrapporteringen till nationalräkenskaperna. Vid ESV:s kvartalsrapportering används kvartalsbelopp som tillsammans motsvarar föregående års helårsutfall (se vidare kapitel 6).

ESV exkluderar också visst utfall som myndigheterna rapporterat. Exempelvis ska inte Exportkreditnämnden ingå i konsumtionsberäkningarna och inte heller den del av Vägverkets och Banverkets produktion som bedrivs på uppdragsbasis, dvs. är avgiftsfinansierad.

ESV:s ansvarar således för en väsentlig del av arbetet med att beräkna statlig konsumtion samt för kvalitetssäkring och analys av informationen. Det innebär att eventuella oklarheter eller osäkerhet i siffermaterialet bör utredas av ESV, vid behov i samråd med berörda myndigheter.

I nästa avsnitt presenterar vi en kartläggning och analys av ESV:s rapportering av statlig konsumtion och de olika poster som ingår.

3 Kartläggning och analys av ESV:s rapportering

3.1 Inledning

Detta kapitel har som syfte att kartlägga och analysera hur stort problemet med revideringar är och så långt möjligt isolera det till specifika myndigheter eller konsumtionskomponenter. Kapitlet inleds med en inledande analys av den totala statliga konsumtionen. Därefter följer avsnitt avseende var och en av de olika konsumtionskomponenterna som beskrivs i kapitel 2. Dock behandlas inte kapitalförslitning och utgifter för egenproducerade tillgångar. På dessa områden är det SCB som gör huvuddelen av beräkningarna.

I kartläggningen har vi valt att studera två olika företeelser, dvs. två olika problem, som delvis har samband. Det ena problemet – huvudproblemet - är att utfall avseende ett kvartal ibland revideras vid efterföljande kvartalsberäkningar. ESV kan revidera vid upp till sju tillfällen efter den första beräkningsomgången.

Det andra problemet är att utfallet ibland är ojämnt fördelat mellan de olika kvartalen under ett år. Detta är ett problem i de fall det inte är en spegling av den verkliga produktions- och konsumtionsutvecklingen.

Det finns ett samband mellan de två problemen genom att förekomsten av en ojämn fördelning mellan olika kvartal (det andra problemet) kan ge upphov till revideringar (huvudproblemet).

ESV:s kartläggning avser kvartalsrapportering av statlig konsumtion. Indirekt framgår också årsutfall. Kartläggningen startar med första kvartalet år 2000 eftersom det var då kvartalsrapportering infördes.

I bilagor till rapporten presenteras kvartalsinformation, dels på totalnivå, dels uppdelat på olika komponenter. Samtliga bilagor är utformade på samma sätt: en kolumn för utfall avseende respektive kvartal och en rad för varje beräkningsomgång. Eftersom ett kvartalsutfall kan ändras vid efterföljande beräkningsomgångar kan utfall avseende ett kvartal ha upp till åtta olika värden.

Det bör noteras att angivna belopp är hämtade från det material som ESV lämnar till SCB i form av ett underlag till statens finansiella sparande. Därefter gör SCB ytterligare beräkningar genom att lägga till moms och kapitalförslitning samt göra avdrag för programvara.

3.2 Total statlig konsumtion

Uppdelat på de olika kostnadskomponenter som presenterades i kapitel 2, fördelar sig konsumtionen år 2004 enligt följande tabell.

Statlig konsumtion	Belopp (mkr)
Omkostnader för konsumtion	71 068
Inköp militära tillgångar	11 046
Löner och sociala avgifter	101 128
Sociala naturaförmåner	6 712
Avdrag försäljning	-31 529
Total konsumtion	158 425

På årsbasis har den totala statliga konsumtionen ökat från 140 498 miljoner kr år 2000 till 158 431 miljoner kr år 2004, enligt de underlagsberäkningar som ESV rapporterar till SCB.

Det är ett mindre antal myndigheter som står för en stor del av den statliga konsumtionen vilket framgår av följande tabell.

Myndighet	Belopp (mkr)
Försvarssektorn	36 505
Polisen (inkl. Säpo)	14 074
Försäkringskassan (tidigare RFV)	8 861
Vägverket	8 041
Arbetsmarknadsverket	7 041
Skatteverket	6 849
Regeringskansliet	5 284
Kriminalvårdsstyrelsen	5 046
Domstolsväsendet	4 557
Lunds universitet	3 913
Banverket	3 390
Uppsala universitet	3 249
Länsstyrelserna	3 209
Göteborgs universitet	3 028
Övriga myndigheter	45 378
Summa	158 425

Kvartalsutfall avseende den totala statliga konsumtionen presenteras i bilaga 1. Tabellen visar att under femårsperiodens 20 kvartal har revideringarna vid tre kvartal varit fem procent eller större, nämligen kvartal 3 och 4 år 2000 och kvartal 2 år 2003. Beloppsmässigt har det rört sig om revideringar uppåt på ca. 2 miljarder per vart och ett av dessa kvartal.

När det gäller utfallets kvartalsfördelning visar tabellen att kvartal 2 och 4 genomgående har ett utfall motsvarande mer än 25 procent av årsutfallet. De udda kvartalen har följaktligen utfall understigande 25 procent. Detta är en fördelning som sannolikt avviker från ett verksamhetsmässigt något mer jämnt konsumtionsmönster.

I den följande delen av detta kapitel görs en genomgång och analys av olika komponenter av den statliga konsumtionen i syfte att identifiera de faktorer som ger upphov till dels revideringar, dels ojämn kvartalsfördelning.

3.3 Omkostnader för konsumtion

Omkostnader för konsumtion står för närmare hälften av den statliga konsumtionen. De myndigheter som har störst omkostnader för konsumtion är följande:

Myndighet	Belopp (mkr)
Försvarssektorn	15 385
Vägverket	6 574
Polisen (inkl. Säpo)	3 792
Regeringskansliet	2 550
Försäkringskassan (tidigare RFV)	2 242
Banverket	2 070
Skatteverket	2 017
SIDA	1 928
Kriminalvårdsstyrelsen	1 893
Arbetsmarknadsverket	1 530
Karolinska institutet	1 420
Lunds universitet	1 399
Uppsala universitet	1 270
Statens fastighetsverk	1 224
Länsstyrelserna (som grupp)	1 186
Övriga myndigheter	24 588
Summa omkostnader för konsumtion	71 068

Bilaga 2 visar ESV:s rapportering avseende omkostnader för konsumtion åren 2000 till 2004. Den visar att de väsentliga revideringar som framgick på totalnivå (bilaga 1) i hög grad är hänförliga till omkostnader för konsumtion. Därutöver framträder vissa andra väsentliga revideringar, bl.a. kvartal 3 år 2003.

En djupare analys av revideringarna visar att de i flera fall är hänförliga till försvarssektorn och att det kvartal 4 år 2000 och kvartal 3 år 2003 rörde sig om miljardbelopp. Stora revideringar är också hänförliga till Vägverket och Banverket, exempelvis hade Vägverket problem med rapporteringen kvartal 1 år 2003 och även efterföljande kvartal påverkades. År 2001 kvartal 3 gjordes inom utbildningsområdet en stor revidering nedåt med anledning av att medel för klinisk utbildning och forskning felaktigt redovisades som köpt tjänst i stället för som bidrag till landsting.

När det gäller det andra problemet, kvartalsfördelningen, visar bilagan på väsentliga variationer, framför allt genom att de udda kvartalen har väsentligt lägre utfall än de jämna kvartalen. Det bör noteras att denna kvartalsvariation uppstår trots att ESV fördelat hyror jämnt över kvartalen. Till viss del är variationen sannolikt en spegling av versamheten. Exempelvis får Försvaret en stor andel av sina leveranser i kvartal fyra och

möjliggör Vägverket och Banverket inte lika mycket jobb på vintern. Dessutom förekommer det att myndigheter, bl.a. av budgetskäl, förlägger en större andel av sina inköp till senare delen av året.

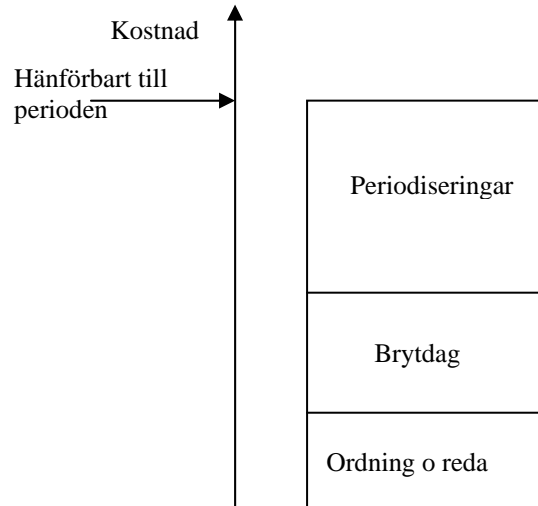
Kvartalsfördelningen är dock mer ojämn än vad som kan förklaras av dessa naturliga säsongsvariationer. En viktig förklaringsfaktor är den s.k. *periodiseringseffekten* vid de jämna kvartalen. Normalt registreras utgifter i samband med att faktura erhålls, oftast efter leverans av vara eller utförd tjänst. Det är vid det tillfället som utgiften bokförs och därmed inkluderas i efterföljande rapportering till ESV. I samband med halvårsbokslut, och med lägre ambitionsnivå vid halvårsbokslut, bokför myndigheterna periodiseringar och hänför därmed utgifterna till den period de avser. Det innebär att om myndigheten fått leverans av vara eller fått tjänst utförd utan att erhållit faktura, bokförs en upplupen kostnad. På motsvarande sätt kan upplupen intäkt bokföras.

En annan förklaringsfaktor är den s.k. *brytdagseffekten* med anledning av att redovisningen hålls öppen längre vid de jämna kvartalen. Då beaktas fakturor som inkommer fram till brytdagen, vilken vid årsbokslut är den 10 januari och vid delårsbokslut den 10 juli. Kvartalen omfattar därmed olika antal dagar enligt nedanstående tabell.

Kvartal	1	2	3	4
Brytdag		10 juli		10 jan
Period	1 jan–31 mar	1 apr–10 jul	1 jul–30 sep	1 okt–10 jan
Antal dagar	92	101	92	102

En tredje förklaringsfaktor är den allmänna strävan som finns i samband med halv- och delårsbokslut att verkligen få med alla fakturor, rätta till eventuella felaktigheter och vidta andra ”*ordning och reda*”-åtgärder.

Sammantaget bidrar dessa faktorer till att öka rapporterat utfall avseende jämna kvartal. Ibland förekommer diskussion om vilken av faktorerna som spelar störst roll och det har också diskuterats inom ramen för den här utredningen. Vår slutsats är att olika faktorer kan spela olika stor roll på olika myndigheter. Men, faktorerna är kommunicerande kärl på det sättet att om en faktor får mindre genomslag så får en annan faktor större genomslag. Den första faktorn, periodiseringseffekten, är i slutänden mest avgörande för att hänföra utgifter till rätt period. Det åskådliggörs med följande bild.



Bilden visar att myndigheten med hjälp av olika metoder (vid hel- och halvår) ska hänföra utgifter till den period de avser. Om få fakturor kommer in före brytdagen, behöver fler periodiseringar bokföras. Å andra sidan, om flertalet fakturor kommer före brytdagen så blir behovet att bokföra periodiseringar mindre. Periodiseringsfaktorn är därmed den faktor som i slutänden är mest avgörande för att alla utgifter faktiskt hänförs till rätt period. Därför refererar vi i fortsättningen ofta bara till periodiseringar, eller periodiseringsfaktorn, när vi egentligen kan avse även andra åtgärder som bidrar till att utgifter hänförs till rätt period.

Bokförda periodiseringar kan hanteras på olika sätt vid efterföljande perioder. Antingen kan myndigheten välja att genast återföra bokförd periodisering, eller kan man välja att låta periodiseringen ligga kvar till nästa halvårs- eller helårsbokslut då en ny bedömning görs av periodiseringsbehovet. Vilken metod myndigheten väljer kan ha stor betydelse för rapporteringen av nationalräkenskapsinformation. Exempelvis medför en återföring av periodiseringar att ett lägre belopp rapporteras vid ojämna kvartal än om man väljer den andra metoden. Detta beskrivs mer utförligt i bilaga 9.

3.4 Inköp av militära tillgångar

Inköp av militära tillgångar, ofta kallade försvarets varaktiga varor, avser försvarsmateriel, inklusive anläggningstillgångar, som inte kan användas för civilt bruk. Enligt nuvarande NR-principer kostnadsförs denna typ av tillgångar. Kvartalsvis utfall för perioden 2000 till 2004 presenteras i bilaga 3.

Tabellen visar att stora revideringar har gjorts under de tre första kvartalen år 2000 och kvartal 3 år 2001. De udda kvartalen har justerats närmast efterföljande kvartal i syfte att i efterhand jämna ut fördelningen över året.

Från och med 2002 har ESV gjort denna justering, utifrån prognos, redan vid första rapporteringstillfällena. Därmed har det sedan 2002 inte gjorts några revideringar av ESV när det gäller Försvarets varaktiga varor.

När det gäller kvartalsfördelningen över året kan man notera att de jämna kvartalen har väsentligt högre utfall än de udda kvartalen, dvs samma mönster som för omkostnader för konsumtionen. Det bör dock noteras att om inte ESV gjorde ovan beskrivna justeringar utifrån prognos skulle kvartalsfördelningen vara ännu mer ojämn. Allra störst är konsumtionen under fjärde kvartalet. Detta är dock i hög grad en spegling av verksamheten eftersom mycket leveranser till försvaret görs sista kvartalet.

3.5 Löner och kollektiva avgifter

Tabellen i bilaga 4 visar rapporterade utgifter för löner och socialavgifter. De rapporterade värdena i tabellen inkluderar också särskild löneskatt och allmän löneavgift som av ESV hanteras tillsammans med löner trots att dessa avgifter inte kommer den anställde till del och därför egentligen ska rapporteras som skatt på produktion och import.

En typ av revidering kan identifieras. Den avser försäkringskassornas avsättning till pensioner, dvs. upparbetade kostnader för pensioner i framtiden, som av ESV felaktigt klassificerats som utgift för socialavgifter. ESV har normalt fått kännedom om redovisningshändelsen flera kvartal i efterhand och utfallet har då reviderats upp. Felet har medfört att posten löner och socialavgifter har överskattats med ca 600 miljoner år 2001, 2002 och 2003. Sedan 2004 känner ESV:s Finansstatistikenhet till att det är fråga om avsättningar och årsutfall avseende 2001 och 2002 har reviderats ner liksom kvartalsutfall för 2003. I och med detta bör det inte bli fråga om några revideringar i framtiden. Från och med 2005 förändras dessutom rutinen och blir mer lik den som gäller för andra myndigheter.

När det gäller fördelning över tiden kan man notera att rapporteringen är relativt jämt fördelad över året. ESV har gjort en fördjupad analys av löner och kollektiva avgifter för åren 2003 och 2004. Denna analys visar att lönerna är mycket jämnt fördelade medan SPÅ-avgifter (avgifter till statens tjänstepensioner) och särskild löneskatt fluktuerar något. Det beror framför allt på att de preliminära SPÅ-avgifterna för myndigheterna beräknas med en procentsats som bestämts i förväg. Slutlig definitiv betalning görs senast den sista maj året efter myndigheterna erhållit slutlig beräkning i april. Från 2005 kommer myndigheterna att faktureras den definitiva SPÅ-avgiften månaden efter löneutbetalningen och då kommer kvartalsfluktuationen sannolikt att bli ännu mindre.

Ett skäl till att löner rapporteras med jämn kvartalsfördelning är att rapporteringen är utgiftsmässig, dvs avser löneutbetalningar. Denna princip diskuteras i kapitel 6.

3.6 Skatt på produktion och import

ESV rapporterar inte skatt på produktion och import som en egen sammanhållen kostnadskomponent. Som redan framgått ovan rapporteras lönerelaterad skatt på produktion som ingående i löner och kollektiva avgifter medan annan skatt på produktion och import inkluderas i kostnadskomponenten omkostnader för konsumtion. Skatt på produktion och import analyseras därför inte som en separat komponent i denna kartläggning.

ESV kommer i samråd med SCB att överväga om rapporteringen bör ändras så att lönerelaterad skatt på produktion såväl som annan skatt på produktion och import rapporteras som en egen kostnadskomponent. Därmed skulle man uppnå större enhetlighet med de grundläggande principerna i SNA 93 och ESA 95.

3.7 Subventioner

Subventioner som staten erhåller, t.ex. lönebidrag för arbetshandikappad personal, minskar de totala konsumtionsutgifterna. Som subvention klassificeras bidragsutbetalningar inom staten från Arbetsmarknadsverket och länsstyrelser. Subventioner redovisas inte som separat post i ESV:s rapportering till SCB utan myndigheter som erhåller subventioner rapporterar dessa som transfereringar från statlig myndighet. SCB beräknar subventionsbeloppet utifrån underliggande information i pivottabeller från ESV.

Subventionerna uppgår till förhållandevis små belopp och har därför inte analyserats vidare i denna utredning.

ESV kommer i samråd med SCB att överväga om rapporteringen bör/kan ändras så att subventioner redovisas som en separat post i ESV:s rapportering till SCB.

3.8 Sociala naturaförmåner

Sociala naturaförmåner avser myndigheters köp av varor och tjänster som produceras av marknadsproducenter och levereras direkt till hushållen. Detta gäller t.ex. statens utgifter för köp av arbetsmarknadsutbildning och privat tandläkarvård.

Ett mindre antal myndigheter står för en stor del av de sociala naturaförmånerna.

Myndighet	Belopp (mkr)
Försäkringskassan (tidigare RFV)	3 332
Arbetsmarknadsverket	1 820
Domstolsväsendet	1 004
Migrationsverket	404
Övriga	152
Summa	6 712

Utfall avseende sociala naturaförmåner presenteras i bilaga 5. Tabellen visar att endast mycket marginella revideringar gjorts under perioden. Revideringsproblemet är därmed i princip obefintligt.

När det gäller kvartalsfördelningen över året finns däremot visst problem. Tabellen visar genomgående att de jämna kvartalen har väsentligt högre utfall än de udda kvartalen. Detta speglar inte verksamheten som enligt ESV:s bedömning har en mer jämn fördelning. Den ojämna fördelningen beror på den tidigare beskrivna periodiseringsproblematiken (se avsnitt om omkostnader för konsumtion i kapitel 3). Problemet med sociala naturaförmåner behandlas vidare i kapitel 6.

3.9 Försäljning

Information om statlig försäljning, dvs. produktion för annans räkning, finns i bilaga 6. Försäljningen avser både offentlighetsrättsliga avgifter, s.k. tvingande avgifter, och avgifter som tas ut i uppdragsverksamhet. Statlig försäljning behandlas som en avdragspost vid beräkning av statlig konsumtion och intäkterna minskar därmed statens kostnader för myndigheternas verksamheter.

Av tabellen framgår att kvartalsfördelningen över tiden är ojämn. Detta är samma fenomen som tidigare beskrivits när det gäller flera av kostnadskomponenterna. Orsaken beror också i detta fall på att myndigheterna i högre grad periodiserar i samband med jämna kvartal än i samband med udda. Det förekommer också att vissa avgifter betalas på årsbasis och ibland kan en viss typ av avgift olika år betalas i olika kvartal.

Revideringar har förekommit sällan efter år 2001. Den största revideringen under perioden, drygt 500 miljoner kronor, gjordes år 2003, kvartal 2. Revideringen avser till stor del Vägverket och har samband med den revidering som gjordes avseende insatsvaror. Att inte några fler större revideringar har gjorts efter 2001 beror bl.a. på att de förbättringar som gjorts på de stora myndigheterna som Försvaret, Banverket och Vägverket gett effekt.

År 2001 och tidigare har revideringarna varit mer omfattande både i frekvens och till storlek. Revideringarna har främst gällt Banverket, Vägverket, Försvarsgruppen, RFV, Statens jordbruksverk, SIDA, Chalmers

samt vissa inkomster som enligt NR till stor del ska ses som EU:s inkomster snarare än svenska statens, t.ex. tull, sockeravgifter och offentlig lagring.

Revideringarna av Banverket och Vägverket är till viss del hänförliga till försäljningen av uppdragsproduktion. Denna försäljning vill SCB kunna lyfta ut och flytta till näringslivet. I syfte att särredovisa uppdragsverksamheten infördes år 2000 nya rutiner som medförde revideringar av de beräkningar som gjorts före förändringen. För att undvika uppblåsning av siffrorna inom Försvarsgruppen elimineras mellanhanden mellan FMV och Försvarsmakten. Men p.g.a. periodskillnader mellan myndigheternas redovisning har det inneburit revideringar mellan beräkningsomgångarna för perioden. Dessutom har metod- och beräkningsförändringar medfört revideringar.

3.10 Slutsatser

Som framgått ovan görs revideringar av många olika skäl. De kan bl.a. förklaras av att:

- Felaktigheter har upptäckts vid en senare beräkningsomgång, exempelvis felaktigt inkluderade avsättningar.
- Ny och bättre information har tillkommit från myndigheterna, exempelvis att en viss utgift avser helt år och ska periodiseras.
- I vissa fall har första beräkningen baserats på preliminära siffror.
- Metodolagringar och omklassificeringar har gjorts, exempelvis kan det efter diskussion med SCB bli bestämt att visst utfall ska ingå i annan konsumtionskomponent än den som först använts.
- Några inkomstitlar har varit svåra att tolka om de ska ingå eller inte i beräkningarna för staten och det har inneburit att dessa exempelvis kan ha ingått i en beräkning för att senare utgå.

Kartläggningen visar att problemet med revideringar minskat, framför allt när det gäller inköp av militära tillgångar och avseende försäljning. Problem med revideringar finns dock till viss del kvar liksom problemet med ojämn kvartalsfördelning. Sammantaget visar kartläggningen att problemområdena är följande:

- Omkostnader för konsumtion uppvisar både revideringar och ojämn kvartalsfördelning. Viktiga myndigheter i detta avseende är försvarssektorn, Vägverket och i viss mån Banverket. För dessa myndigheter har revideringar gjorts och myndigheternas omkostnader för konsumtion uppgår till stora belopp. Samtidigt bör påpekas att problemet med ojämn kvartalsfördelning pga periodiseringar är generellt och därmed hänförligt till samtliga myndigheter som har stora omkostnader för konsumtion.
- Sociala naturaförmåner har kvartalssvängningar som inte speglar verksamheten. Avser främst Försäkringskassan,

Arbetsmarknadsverket och Domstolsväsendet, exempelvis tandvård och arbetsmarknadsutbildningar.

- Försäljningen har också den kvartalssvängning som inte motsvarar verksamheten.

Problemet med revideringar står i fokus i denna utredning och kartläggningen visar att revideringsproblemet främst avser omkostnader för konsumtion, dvs. den första punkten ovan. På det området finns också problemet med ojämn kvartalsfördelning. Omkostnader för konsumtion är därför ett område som vi belyser ytterligare i följande två kapitel. Kapitel 4 behandlar Vägverket och Banverket medan kapitel 5 behandlar försvarssektorn. Problemet med ojämn kvartalsfördelning är också mer generellt och behandlas därför också i kapitel 6 tillsammans med vissa andra frågor.

4 Analys och förslag till lösningar avseende Vägverket och Banverket

Vi har valt att behandla Vägverket och Banverket i samma kapitel eftersom de två myndigheterna har likartad verksamhet. I det följande görs en beskrivning av myndigheternas verksamhet och problem kopplade till rapportering av ekonomisk statistik avseende statlig konsumtion. Därefter följer överväganden och förslag till lösningar.

Kartläggningen i kapitel tre visar att ESV ibland gjort några väsentliga revideringar avseende Vägverkets omkostnader för konsumtion och försäljning och i något fall också avseende Banverkets. En djupare analys visar att inte någon av de väsentliga revideringar som gjorts under den undersökta perioden har orsak av systematisk karaktär. Det har i stället handlat om enstaka fel av engångskaraktär som uppstått på de berörda myndigheterna, bl.a. utifrån svårigheter att konsolidera interna mellanhavanden. Vid senare kvartalsrapportering har ESV gjort rättelser som därmed medfört revideringar. I något fall har ESV rättat underliggande fel på sådant sätt att felet blivit större.

Kartläggningen visar också att kvartalsfördelningen är ojämn. Det framgår tydligt av tabellen i bilaga 7. Tabellen visar Vägverkets och Banverkets omkostnader för konsumtion minus försäljning. Framför allt är det kvartal 1 som flera år visar extremt lågt utfall jämfört med övriga kvartal. Även kvartal 3 visar förhållandevis lågt utfall jämfört med de jämna kvartalen.

4.1 Vägverkets och Banverkets verksamheter

Vägverket och Banverket står för en relativt stor del av den statliga konsumtionen. För Vägverkets del uppgår den till drygt 8 miljarder på helårsbasis, enligt ESV:s beräkningar, och för Banverket knappt 3,4 miljarder. Tillsammans står de därmed för knappt 10 procent av den statliga konsumtionen.

Huvuddelen av konsumtionen består av varor och tjänster. De totala konsumtionsutgifterna är i verkligheten ganska jämnt fördelade över året dvs. säsongvariationen är liten. Visserligen bedrivs reparations- och asfalteringsarbeten av klimatskäl i huvudsak under kvartal 2 och 3. Men. Å andra sidan, är utgifterna för snöröjning större under kvartal 1 och 3.

Utgifter registreras normalt i samband med att faktura erhålls, oftast efter leverans av vara eller utförd tjänst. Det är vid det tillfället som utgiften bokförs och därmed inkluderas i efterföljande rapportering till ESV. I samband med helårsbokslut, och med lägre ambitionsnivå vid halvårsbokslut, gör myndigheterna periodiseringar och hänför därmed utgifterna till den period de avser. Det innebär att om myndigheten fått

leverans av vara eller fått tjänst utförd utan att erhållit faktura, bokförs en upplupen kostnad. Dessutom hålls redovisningen öppen fram till den s.k. brytdagen, vilken vid årsbokslut är den 10 januari och det gör att fler fakturor hinner komma med. Sammantaget bidrar detta till att öka rapporterat utfall avseende jämna kvartal. Vid efterföljande kvartal återförs normalt de periodiseringar som gjorts⁶ och detta bidrar i sin tur till att minska det utfall som rapporteras udda kvartal. Sammantaget innebär detta att utfallet blir ojämnt fördelat över kvartalen.

Vägverkets och Banverkets egenutvecklade investeringar påverkar konsumtionssiffrorna i den utsträckning som utgifter avseende myndigheternas egenutvecklade investeringar initialt redovisas på kostnadskonton i myndigheternas redovisning, dvs. som konsumtion. Kontakterna med myndigheterna visar att Banverket gör omföring till balanskonto, dvs. ingen påverkan på konsumtionen, varje månad. Vägverket gör motsvarande omföring månadsvis när det gäller lånefinansierade tillgångar och kvartalsvis när det gäller anslagsfinansierade tillgångar.

Revideringarna av Banverket och Vägverket är till viss del hänförliga till försäljningen av uppdragsproduktion. Denna vill SCB kunna lyfta ut och flytta till näringslivet. I syfte att särredovisa uppdragsverksamheten infördes år 2000 nya rutiner som medförde revideringar av de beräkningar som gjorts före förändringen. Informationen om byggproduktion från uppdragsverksamheten är tilläggsinformation som Ban- och Vägverket levererar in utanför den ordinarie kvartalsrapporteringen. Den ansvarige beräknaren lägger in uppgifterna manuellt för respektive myndighet på specifika arter för konsumtion och försäljning. Tidigare år netto redovisades försäljningen och konsumtionen på myndigheterna.

4.2 Överväganden och förslag

När det gäller revideringar visar analysen att inte någon av de väsentliga revideringar som gjorts under den undersökta perioden har orsak av systematisk karaktär. Det har i stället handlat om enstaka fel av engångskaraktär som uppstått på de berörda myndigheterna eller hos ESV. ESV ser därför inte behov att vidta några mer specifika åtgärder på området. Däremot är det förstås viktigt att ESV har en aktiv roll, om möjligt mer aktiv än tidigare, för att kvalitetssäkra materialet. Det är också viktigt att Vägverket och Banverket är medvetna om vikten av att all kvartalsrapportering har god kvalitet och att de, såväl som ESV, uppmärksammar ”konstigheter” innan siffrorna rapporteras vidare till SCB.

När det gäller den ojämna kvartalsfördelningen anser ESV det befogat att överväga åtgärder för att minska ojämnheten. Följande fyra alternativa metoder har identifierats:

⁶ Lönerelaterade periodiseringar, t.ex. semesterlöneskuld, återförs inte.

1. Periodiseringar görs kvartalsvis

Om Vägverket och Banverket bokför periodiseringar varje kvartal skulle kvartalsfördelningen bli väsentligt mer rättvisande. Det är viktigt att framhålla att endast beloppsmässigt väsentliga periodiseringar skulle behöva göras. Även med en sådan lägre ambitionsnivå medför förslaget merarbete för de berörda myndigheterna. Arbetet försvåras bl.a. av att myndigheterna har en decentraliserad organisation med underlydande enheter på flera nivåer. Detta förslag skulle sannolikt ge den bästa informationskvalitén.

En modifierad variant av detta förslag är att Vägverket och Banverket inte bokför periodiseringar kvartalsvis i sin redovisning utan enbart lämnar underlag till ESV som sedan justerar det myndigheterna rapporterat till statsredovisningen (och bokfört). Denna variant torde medföra nästan samma arbetsinsats för VV och BV som grundvarianten, samtidigt som den medför mer arbete för ESV. Risken för fel, exempelvis p.g.a. missförstånd ökar också.

En nackdel med detta alternativ är att Banverket (och Vägverket?) har interna uppföljningsprocesser som fokuserar på helårs- och tertialrapporteringar.

2. ESV beräknar de udda kvartalen med hjälp av omräkningsfaktor

Ett alternativ är att ESV gör beräkningar för att få fram bra siffror avseende de udda kvartalen. Värdena avseende respektive halvår skulle vara enligt Vägverkets och Banverkets rapportering men ESV skulle öka på de udda kvartalen genom att i förväg göra en fördelning från de jämna kvartalen. ESV:s beräkningar skulle grunda sig på utfall som rapporterats från myndigheterna i kombination med prognoser avseende efterföljande kvartal. Beräkningar skulle sannolikt behöva göras i samråd med de berörda myndigheterna

Den här metoden är relativt svår för ESV och medför merarbete för ESV och i viss mån för VV och BV. Den försvåras också av det faktum att myndigheterna har relativt stor andel lånefinansiering.

3. Åtgärda specifika delproblem

ESV skulle i dialog med myndigheterna kunna identifiera specifika delproblem och finna lösningar på dessa så långt möjligt. Ett delproblem, som berördes på sidan 12, är att kvartalsfördelningen ibland blir mindre rättvisande när bokförda periodiseringar återförs i efterföljande månad/kvartal (se bilaga 9). Det är viktigt att ESV har diskussion med alla större myndigheter om detta och exempelvis tar upp det i utbildningar.



EKONOMISTYRNINGSVERKET

4. Acceptera ojämn kvartalsfördelning och beakta det vid analys

Om den obefogat ojämn kvartalsfördelningen inte åtgärdas är det viktigt att vid analys av materialet vara medveten om detta. Eventuellt skulle ESV kunna kartlägga och presentera viss historisk information som hjälper till vid analysen.

5 Analys och förslag till lösningar avseende försvarssektorn

Kartläggningen i kapitel tre visar att antalet revideringar minskat över den kartlagda tiden samtidigt som kvartalsfördelningen är ojämn när det gäller framför allt inköp av varaktiga varor och omkostnader för konsumtion samt försäljning. Bilaga 8, som isolerar försvarssektorns totala konsumtion, ger samma bild. Exempelvis framgår att den senaste väsentliga revideringen gjordes kvartal 3 år 2003 då försvarets omkostnader för konsumtion minskades med 1 miljard med anledning av att årsutfallet blev något lägre än tidigare beräknat. Revideringen gjordes i syfte att få en bättre fördelning mellan kvartal 3 och 4. Det framgår också att kvartalsvariationen är förhållandevis stor med väsentligt högre konsumtion de jämna kvartalen.

Anledningen till att revideringar numera normalt inte förekommer är att ESV:s kvartalsrapportering till viss del baseras på uppskattningar som görs av ESV. Tidigare justerades de udda kvartalen närmast efterföljande kvartal i syfte att i efterhand jämna ut fördelningen över året. ESV:s justeringar beskrivs mer detaljerat i följande avsnitt som också beskriver hur Försvarsmaktens materialanskaffning går till och hur komplexiteten påverkar den ekonomiska rapporteringen. I ett efterföljande avsnitt beskriver vi sedan olika överväganden som vi gjort och några förslag till lösningar presenteras.

Inledningsvis kan också nämnas att information om kostnader för militära ändamål har blivit allt viktigare vid internationell rapportering till EU. Detta har inneburit ökat fokus på området och gör det viktigt att Sverige rapporterar rättvisande siffror. Det kan också påpekas att en översyn görs av SNA som bl.a. kan resultera i att inköp av militära tillgångar ska aktiveras, dvs. redovisas som investering i stället för konsumtion.

5.1 Beskrivning av försvarssektorn

Vid ESV:s rapportering avseende den statliga sektorn ingår normalt varje enskild myndighet till sin helhet. Ett undantag från detta är den s.k. försvarsgruppen där flera myndigheter redovisas som en grupp och där handel mellan dessa myndigheter elimineras.

Försvarsgruppen består av⁷:

- Försvarsmakten
- Försvarets Materielverk
- Fortifikationsverket
- Totalförsvarets pliktverk

⁷ Tidigare ingick även Totalförsvarets chefsnämnd och Överklagandenämnden för totalförsvaret. Dessa myndigheter upphörde 2001-12-31 respektive 2002-12-31.

- Totalförsvarets forskningsinstitut
- Försvarets radioanstalt
- Försvvarshögskolan

Försvarsgruppens konsoliderade konsumtion uppgick till 36,5 miljarder kronor år 2004, dvs. 23 procent av den totala konsumtionen rapporterad av ESV. Konsumtionen fördelar sig enligt följande:

Inköp av militära tillgångar	11,0
Omkostnader för konsumtion	15,5
Löner och sociala avgifter	14,5
Försäljning	-4,5

Inköpen av militära tillgångar avser materiel av olika slag, exempelvis JAS-flygplan och stridsfordon. Omkostnader för konsumtion avser bl.a utbildning av värnpliktiga och kostnader för förbrukningsmaterial. Löner och sociala avgifter avser anställd personal vid de aktuella myndigheterna. Försäljningen avser bland annat s.k. uppdragsutbildningar och hyresinkomster.

Den stora volymen försvarsinterna transaktioner komplicerar ESV:s beräkningar av statlig konsumtion. Stora interna strömmar av medel går mellan Försvarets materielverk (FMV), som har en beställar- och inköpsfunktion, och Försvarmakten som är den slutliga konsumenten. Fortifikationsverket hyr ut byggnader och anläggningar till de övriga myndigheterna inom gruppen. I termer av statsbudget har FMV och Fortifikationsverket inte egna anslag utan är finansierade från de övriga försvarsmyndigheternas anslag. Genom att utnyttja de respektive myndigheternas redovisning, samt vid bokslut motpartsrapportering, ska det vara möjligt att nettoberäkna de interna strömmarna inom gruppen och eliminera dessa. Ett problem är dock att de enskilda myndigheterna inte är avstämda med varandra varje kvartal avseende intäkter och kostnader samt fordringar och skulder.

ESV utgår vid sina beräkningar från det utfall berörda myndigheter rapporterar på de s.k. S-koderna. Vid en första summering erhåller ESV ett ”uppblåst” utfall avseende flera av konsumtionens enskilda kostnads- och intäktskomponenter. Exempelvis kan såväl Försvarmakten som FMV rapportera kostnader avseende samma inköp. I sina beräkningar eliminerar ESV därför försvarsinomstatlig försäljning (exempelvis FMV:s försäljning till Försvarmakten) mot posten omkostnader för konsumtion. Denna metod har ansetts godtagbar trots att en mindre del egentligen borde elimineras mot lönekostnader. På motsvarande sätt elimineras Fortifikationsverkets hyresintäkter mot de övriga försvarsmyndigheternas hyreskostnader.

För vissa myndigheter, t.ex. Försvarmakten, krävs ibland en mer detaljerad information än den som finns på de allmänna inrapporteringskoderna. I dessa fall har S-koderna utökats med två siffror till sexställiga koder. På

detta sätt kan Försvarmakten rapportera utgifterna för förstörelsematerial och övrigt försvarsmateriel var för sig.

FMV och Försvarmakten står för de mest väsentliga ekonomiska flödena inom försvarssektorn. Därför fokuseras den fortsatta beskrivningen och förslagen på dessa två myndigheter.

5.2 FMV och Försvarmakten

Försvarmakten kan ses som ESV:s huvudkälla vid insamlingen av information avseende försvarsgruppen. Anledningen är bl.a. att vi har tillgång till mer detaljerad redovisningsinformation från Försvarmakten än vad vi har från FMV.

När det gäller FMV och Försvarmakten är det viktigt att notera att produktionskedjan är lång och att det kan ta lång tid innan leverans sker till Försvarmakten. Därför tillämpar FMV en s.k. milstolpsmodell vid fakturering vilket innebär att Försvarmakten kan faktureras före slutlig leverans. Faktureringen grundar sig då på en prestation i form av en tydligt identifierbar händelse. Det kan handla om att FMV tillförts något, t.ex. förnödenheter eller underlag för beslut. Utveckling och produktion med lång produktionstid har normalt minst en milstolpe per år om den ekonomiska omfattningen inte är ringa. Det är erhållandet av faktura som ligger till grund för bokföring av den utgift som dels anslagsavräknas, dels ingår i NR-rapporteringen.

På senare tid har det dock vid några enstaka tillfällen förekommit att uppgjorda milstolpar frångåtts pga. budgetskäl. Materiel har vid dessa tillfällen levererats till FMV utan att direkt levereras vidare till Försvarmakten. Exempelvis var det 2004 färdigställda leveranser för 2,6 miljarder kronor som, enligt Försvarmaktens årsredovisning, senarelades till följd av regeringens beslut om begränsningar av Försvarmaktens utnyttjande av materielanslaget. Försvarmaktens omförhandling av leveranser innebar en utebliven fakturering för FMV om 1 428 miljoner kronor under 2004. Kostnaden för leveranserna ingår därmed i FMV:s redovisning men inte i Försvarmaktens. De senarelagda leveranserna från FMV till Försvarmakten syns i de siffror ESV rapporterat men som omkostnader för konsumtion i stället för inköp av militära tillgångar.

Det har, av bl.a. SCB, setts som ett problem att kvartalsfördelningen av framför allt inköp av militära tillgångar är ojämn. I perioden januari-mars redovisas låga inköp som stiger april-juni. Samma sak inträffar under andra halvåret, låga inköp juli-september och mycket höga inköpsvolymen oktober-december. Vid ESV:s diskussioner med Försvarmakten har dock framkommit att en mycket stor del av leveranserna sker det fjärde kvartalet. Det betyder att försvarssektorns och statens rapportering bör återspegla detta. ESV har de senaste åren frångått den underliggande redovisningen

och försökt att i utfallet prognostisera inköpen för att kunna få en något jämnare kvartalsfördelning.

Jämfört med inrapporterade kvartalssiffror försöker ESV omfördela utgifterna mellan kvartalen. Främst innebär detta en omfördelning från kvartal 4, och ibland kvartal 2, till kvartal 1. För att kunna göra detta används prognosen för anslaget. Vi beaktar även förra årets kvartalsfördelning. Ett återkommande problem har dock varit spekulationer över försenade leveranser av försvarsmaterial.

Tidigare har SCB vid sin bearbetning gjort ytterligare justering av kvartalsfördelningen. Sedan 2004 görs detta dock inte längre eftersom det är bättre att justeringar görs samlat på ett ställe.

5.3 Överväganden och förslag till lösning

Som framgått tidigare har revideringar inom försvarssektorn i stort sett upphört med anledning av ESV:s justeringar utifrån prognos. Man kan naturligtvis ifrågasätta om denna metod är tillfredsställande eller om det bör läggas hårdare krav på berörda myndigheter att se till att den underliggande redovisningen blir mer rättvisande. Eftersom det är fråga om statistisk information är vår uppfattning att den använda metoden, principiellt sett, är tillräckligt bra och tillförlitlig när det gäller kvartalsinformation.

När det gäller rapportering avseende halv- och årsutfall anser vi det viktigt att det även fortsättningsvis är överensstämmelse med myndigheternas underliggande redovisning. Denna redovisning är baserad på bokföringsmässiga grunder. Militära varaktiga tillgångar tas upp som tillgång i Försvarsmaktens redovisning men i ESV:s NR-rapportering kostnadsförs de direkt vid anskaffning.

Sammantaget ser vi alltså inte något egentligt problem med försvarssektorns ojämna kvartalsfördelning. Visserligen är det så att produktionen upparbetas löpande inom industrin och detta syns inte i rapporteringen avseende staten eftersom fakturering sker relativt sällan. Detta leder onekligen till en ryckighet i statens rapportering av kostnader, men med utarbetade metoder minskas ryckigheten något.

ESV ser dock vissa problem kopplade till elimineringar av försvarsinterna transaktionerna inom försvarsgruppen. Dessa elimineringar är svåra att göra och leder till osäkerhet i det material ESV har att arbeta med. Detta försvårar beräkningen av nationalräkenskapsinformation. En annan fråga som bör diskuteras kopplat till elimineringsproblemet är huruvida ESV mäter kostnaderna på rätt ställe. ESV mäter i första hand Försvarsmaktens kostnader. Som framgått ovan innebär det att kostnader som FMV haft men inte vidarefakturerat för närvarande rapporteras som omkostnader för konsumtion i stället för inköp av militära tillgångar.

Följande åtgärder har identifierats som möjliga att minska problemen avseende försvarssektorn:

- ESV samlar in mer information från FMV, framför allt avseende det materiel som levererats till FMV, men som ännu inte vidarelevererats till Försvarsmakten. En högre detaljeringsgrad på FMV:s rapportering, t.ex. S-koder, kan ge förbättrad information om periodiseringar och vilken typ av varor som säljs. Det kan också vara värdefullt att i NR-beräkningarna använda FMV:s prognoser, t.ex. avseende lån i RGK.
- Försvarsmakten och FMV kan bidra till förbättrad kvalitet genom att kvartalsvis stämma av interna mellanhavanden. Då kan man identifiera differenser som beror på att myndigheterna bokfört en transaktion på olika sätt, t.ex. olika period. Det förekommer t.ex. också att en myndighet redovisar en transaktion som intäkt medan motparten inte redovisar den som kostnad utan som intäctsreduktion.
- Allmänna åtgärder som vidtas gentemot en bred grupp av framför allt större myndigheter. Det kan bl.a. handla om utbildning och information om hur periodiseringar och återföring av periodiseringar är lämpliga att hantera.

6 Andra förslag till förbättringar

Kartläggningen i kapitel tre visar att förutom redan behandlade problemområden kan vissa andra problem också lyftas fram. I det följande belyser vi dessa övriga problem som enligt ESV:s bedömning dock är av relativt sett mindre slag. Vi passar också på att lyfta fram förslag till andra förbättringar som inte alla har direkt koppling till ett tidigare belyst problem.

6.1 Ojämn kvartalsfördelning i utfall från andra myndigheter

Kartläggningen visar att problemet med en kvartalsfördelning som är mer ojämn än ”verkligheten” föreligger avseende fler myndigheter än Försvarssektorn, Vägverket och Banverket. I själva verket är det ett problem som sannolikt finns i viss mån på flertalet myndigheter när det gäller omkostnader för konsumtion och i vissa fall försäljning. Problemet blir dock mindre när löneandelen är stor.

Det finns inte en enkel lösning till problemet med ojämn kvartalsfördelning. En viktig åtgärd är information och utbildning från ESV till berörda myndigheter. Budskapet bör bl.a. vara att det i vissa fall är bättre att inte återföra periodiseringar utan i stället låta de ligga kvar i redovisningen till dess det vid nästa bokslut är dags att omvärdera periodiseringens storlek. ESV bör också utreda hur fakturor ska preliminärbokföras under den tid de är ute på attestrunda. Kan de preliminärbokföras på ett konto/S-kod som påverkar konsumtionen.

Sociala naturaförmåner uppvisar också en kvartalsfördelning som sannolikt är mer ojämn än ”verkligheten”. I dagsläget gör SCB justeringar avseende tandvårdsersättning. Det bör undersökas om inte ESV har bättre förutsättningar att göra dessa justeringar.

6.2 Institutioner utanför den statliga redovisningsorganisationen

Som framgått av kapitel 2 kompletteras myndigheternas redovisningsinformation med uppgifter avseende vissa organisationer som staten kontrollerar, exempelvis Operan, Dramaten, Riksteatern, Chalmers och Jönköpings högskola. För dessa organisationer använder ESV faktiskt helårsutfall vid årsrapporteringen till nationalräkenskaperna. Vid ESV:s kvartalsrapportering används kvartalsbelopp som tillsammans motsvarar föregående års helårsutfall.

ESV bör överväga att på något sätt räkna upp kostnaderna för dessa enheter. Det finns olika alternativ som t.ex.

- Använda delårsrapporter i högre grad
- Använda den PLO-beräkning som ESV årligen gör till finansdepartementet
- Be enheterna göra prognoser över innevarande års kostnader.

En preliminär bedömning är att olika metod sannolikt är lämplig för olika organisationer, exempelvis är det inte alla som gör delårsrapport. Vi kommer inom ESV att titta närmare på denna fråga.

6.3 Utgifter för egenproducerade immateriella tillgångar

Vid beräkning av statlig konsumtion inkluderar begreppet myndigheters egenproducerade tillgångar bl.a. immateriella tillgångar såsom verksamhetspecifika IT-system, dataprogram, modeller och prototyper. Utgifter för produktion av sådana tillgångar, t.ex. löner, dras bort av SCB eftersom det är fråga om en investering som inte ska påverka konsumtionens storlek.

Det är för oss inom ESV oklart vilka utgångspunkter SCB har för sin justering och ser det som viktigt att justering enbart görs till den del utgifterna är inkluderade i någon av de andra konsumtionskomponenterna. För statens del är det en relativt liten del som är inkluderad i annan konsumtionskomponent eftersom myndigheterna i enlighet med följande beskrivning aktiverar största delen av egenproducerade tillgångar.

Initialt redovisar myndigheterna utgifterna på kostnadskonton men senast vid tidpunkten för delårsrapport eller årsredovisning aktiveras utgifterna och omförs till balansräkningen. Detta gäller egenproducerade tillgångar som uppfyller kriterierna för att redovisas som tillgång, både materiella och immateriella tillgångar. Kriterierna är specificerade i ESV:s föreskrifter till förordning om Årsredovisning och budgetunderlag. Endast tillgångar med en beräknad livslängd på 3 år eller mer aktiveras. (Utgifter för forskning får myndigheter inte redovisa som tillgång.)

ESV och SCB bör gemensamt diskutera i vilken utsträckning justering bör göras för egenproducerade immateriella tillgångar.

6.4 Löner och sociala avgifter

Som framgått tidigare är ESV-rapporteringen av löner utgiftsmässig i dagsläget, trots att rapporteringen enligt SNA 95 ska vara kostnadsmässig och trots att myndigheterna rapporterar kostnadsmässig information till ESV vid sidan av den utgiftsmässiga. Anledningen till nuvarande metod är att

SCB använder utgiftsmässig kontrolluppgiftsstatistik som huvudkälla för information om löner.

En fördel med den utgiftsmässiga rapporteringen är att utfallet normalt blir mycket jämnt fördelat över kvartalen. Med en kostnadsmässig rapportering skulle fluktuationen däremot öka och under semesterkvartal skulle de rapporterade värdena blir lägre.

Frågan är dock om inte löner borde rapporteras kostnadsmässigt, inklusive semesterlöneskuld, för att ge en mer rättvisande bild av statens konsumtion i kostnadsmässiga termer. Under semesterperioder minskar rimligen statens konsumtion i form av löner och genom kostnadsmässig rapportering skulle detta synliggöras. Dessutom skulle parallellitet uppnås med intäktssidan. Där hänförs intäkter av inkomstskatt och socialavgifter så långt som möjligt till rätt inkomstår eller period. Vi kommer därför att diskutera frågan med SCB.

Konsumtion totalt 2000 kv 1 - 2004 kv 4

Inkl utgiftsmässiga löner

Bilaga 1

Beräkning	Resultat																			
	Kv 1 2000	Kv 2 2000	Kv 3 2000	Kv 4 2000	Kv 1 2001	Kv 2 2001	Kv 3 2001	Kv 4 2001	Kv 1 2002	Kv 2 2002	Kv 3 2002	Kv 4 2002	Kv 1 2003	Kv 2 2003	Kv 3 2003	Kv 4 2003	Kv 1 2004	Kv 2 2004	Kv 3 2004	Kv 4 2004
Kv 1 2000	29 475																			
Kv 2 2000	29 681	37 057																		
Kv 3 2000	29 416	37 413	31 939																	
Kv 4 2000	29 633	37 399	33 245	37 554																
Kv 1 2001	30 503	37 521	34 142	39 557	30 613															
Kv 2 2001	30 503	37 521	34 142	39 557	30 752	37 239														
Kv 3 2001	30 501	37 520	34 142	39 556	30 720	37 447	32 196													
Kv 4 2001	30 449	37 618	34 285	39 594	30 614	37 419	32 606	44 302												
Kv 1 2002	30 445	37 614	34 281	39 584	30 671	37 909	31 180	42 981	33 647											
Kv 2 2002					30 668	38 039	31 182	42 986	33 082	39 557										
Kv 3 2002					30 668	38 039	31 182	42 986	33 137	39 642	33 554									
Kv 4 2002					30 600	38 166	31 160	43 152	33 214	39 419	33 287	42 617								
Kv 1 2003									33 698	39 839	33 480	43 956	35 854							
Kv 2 2003									33 679	39 820	33 461	43 938	36 973	39 628						
Kv 3 2003									33 685	39 827	33 467	43 944	37 017	39 506	37 461					
Kv 4 2003									33 577	40 484	33 287	43 974	36 896	40 756	36 096	46 100				
Kv 1 2004													36 069	40 827	36 164	45 137	36 159			
Kv 2 2004													36 089	41 080	36 199	45 097	36 372	41 913		
Kv 3 2004													36 088	41 509	36 198	45 237	36 388	41 829	35 906	
Kv 4 2004													36 089	41 077	36 200	45 100	36 384	41 792	35 695	44 460
Helåret				141 924				143 078				151 322			158 466					158 331
Kvartalsfördeln.	21,5%	26,5%	24,2%	27,9%	21,4%	26,7%	21,8%	30,2%	22,2%	26,8%	22,0%	29,1%	22,8%	25,9%	22,8%	28,5%	23,0%	26,4%	22,5%	28,1%

Omkostnader för konsumtion 2000 kv1 - 2004 kv 4

Bilaga 2

Beräkning	Resultat																			
	Kv 1 2000	Kv 2 2000	Kv 3 2000	Kv 4 2000	Kv 1 2001	Kv 2 2001	Kv 3 2001	Kv 4 2001	Kv 1 2002	Kv 2 2002	Kv 3 2002	Kv 4 2002	Kv 1 2003	Kv 2 2003	Kv 3 2003	Kv 4 2003	Kv 1 2004	Kv 2 2004	Kv 3 2004	Kv 4 2004
Kv 1 2000	14 713																			
Kv 2 2000	14 537	18 423																		
Kv 3 2000	13 925	17 796	16 206																	
Kv 4 2000	13 838	17 496	15 461	18 187																
Kv 1 2001	13 933	18 163	16 078	19 719	13 523															
Kv 2 2001	13 933	18 163	16 078	19 719	13 792	17 305														
Kv 3 2001	13 839	18 020	16 000	19 569	13 698	17 329	14 782													
Kv 4 2001	13 839	18 058	15 967	19 630	13 865	17 393	13 350	20 551												
Kv 1 2002	13 845	18 058	15 967	19 630	13 880	17 403	13 358	20 569	15 309											
Kv 2 2002					13 867	17 391	13 346	20 556	14 439	17 890										
Kv 3 2002					13 867	17 391	13 346	20 556	14 494	17 974	14 753									
Kv 4 2002					13 893	17 417	13 372	20 582	14 708	18 019	14 478	20 554								
Kv 1 2003									14 752	18 050	14 440	21 491	15 606							
Kv 2 2003									14 748	18 046	14 436	21 488	16 686	17 001						
Kv 3 2003									14 746	18 044	14 434	21 486	16 722	17 058	15 937					
Kv 4 2003									14 708	18 026	14 279	21 319	16 605	17 135	14 667	22 584				
Kv 1 2004													15 745	17 161	14 633	21 593	15 601			
Kv 2 2004													15 745	18 016	14 633	21 594	15 692	18 407		
Kv 3 2004													15 745	18 016	14 632	21 595	15 681	18 426	14 575	
Kv 4 2004													15 745	18 016	14 634	21 598	15 676	18 428	14 355	22 609
Helår				67 500				65 264				68 332			69 993					71 068
Kvartalsfördeln.	20,5%	26,8%	23,7%	29,1%	21,3%	26,7%	20,5%	31,5%	21,5%	26,4%	20,9%	31,2%	22,5%	25,7%	20,9%	30,9%	22,1%	25,9%	20,2%	31,8%

Försvarets varaktiga varor 2000 kv1 - 2004 kv 4

Bilaga 3

Beräkning	Resultat																				
	Kv 1 2000	Kv 2 2000	Kv 3 2000	Kv 4 2000	Kv 1 2001	Kv 2 2001	Kv 3 2001	Kv 4 2001	Kv 1 2002	Kv 2 2002	Kv 3 2002	Kv 4 2002	Kv 1 2003	Kv 2 2003	Kv 3 2003	Kv 4 2003	Kv 1 2004	Kv 2 2004	Kv 3 2004	Kv 4 2004	
Kv 1 2000	1 042																				
Kv 2 2000	1 042	4 034																			
Kv 3 2000	1 042	4 034	742																		
Kv 4 2000	1 042	4 034	2 242	4 688																	
Kv 1 2001	1 542	3 534	2 242	4 688	1 497																
Kv 2 2001	1 542	3 534	2 242	4 688	1 497	3 903															
Kv 3 2001	1 542	3 534	2 242	4 688	1 497	3 903	1 647														
Kv 4 2001	1 542	3 534	2 242	4 688	1 497	3 903	2 147	6 088													
Kv 1 2002	1 542	3 534	2 242	4 688	1 497	3 903	2 147	6 088	1 844												
Kv 2 2002					1 497	3 903	2 147	6 088	1 844	4 137											
Kv 3 2002					1 497	3 903	2 147	6 088	1 844	4 137	2 084										
Kv 4 2002					1 497	3 903	2 147	6 088	1 844	4 137	2 084	4 131									
Kv 1 2003									1 844	4 137	2 084	4 131	1 635								
Kv 2 2003									1 844	4 137	2 084	4 131	1 635	3 875							
Kv 3 2003									1 844	4 137	2 084	4 131	1 635	3 875	2 100						
Kv 4 2003									1 844	4 137	2 084	4 131	1 635	3 875	2 100	4 318					
Kv 1 2004													1 635	3 875	2 100	4 318	1 636				
Kv 2 2004													1 635	3 875	2 100	4 318	1 636	3 795			
Kv 3 2004													1 635	3 875	2 100	4 318	1 636	3 795	1 901		
Kv 4 2004													1 635	3 875	2 100	4 318	1 636	3 795	1 901	3 714	
Helår				12 006				13 635				12 196				11 928					11 046
Kvartalsfördeln.	12,8%	29,4%	18,7%	39,0%	11,0%	28,6%	15,7%	44,6%	15,1%	33,9%	17,1%	33,9%	13,7%	32,5%	17,6%	36,2%	14,8%	34,4%	17,2%	33,6%	

Löner och socialavgifter 2000 kv 1 - 2004 kv 4

Exkl periodiseringar

Bilaga 4

Beräkning	Resultat																			
	Kv 1 2000	Kv 2 2000	Kv 3 2000	Kv 4 2000	Kv 1 2001	Kv 2 2001	Kv 3 2001	Kv 4 2001	Kv 1 2002	Kv 2 2002	Kv 3 2002	Kv 4 2002	Kv 1 2003	Kv 2 2003	Kv 3 2003	Kv 4 2003	Kv 1 2004	Kv 2 2004	Kv 3 2004	Kv 4 2004
Kv 1 2000	20 313																			
Kv 2 2000	20 285	21 160																		
Kv 3 2000	20 284	21 154	20 982																	
Kv 4 2000	20 382	21 267	21 076	21 437																
Kv 1 2001	20 325	21 204	21 020	21 363	20 530															
Kv 2 2001	20 325	21 204	21 020	21 363	20 644	21 897														
Kv 3 2001	20 325	21 204	21 019	21 362	20 643	21 897	21 054													
Kv 4 2001	20 268	21 301	20 954	21 397	20 711	21 982	21 257	23 023												
Kv 1 2002	20 268	21 301	20 954	21 397	20 691	22 558	21 242	22 773	21 886											
Kv 2 2002					20 705	22 572	21 255	22 787	22 105	23 226										
Kv 3 2002					20 705	22 572	21 255	22 787	22 105	23 226	22 596									
Kv 4 2002					20 708	22 573	21 292	22 823	22 107	23 215	22 598	24 178								
Kv 1 2003									22 427	23 412	22 805	24 251	23 935							
Kv 2 2003									22 419	23 404	22 797	24 243	23 952	25 218						
Kv 3 2003									22 415	23 400	22 792	24 239	23 948	25 219	25 267					
Kv 4 2003									22 423	24 083	22 772	24 444	23 936	25 834	25 018	25 557				
Kv 1 2004													23 983	25 879	25 083	25 625	25 142			
Kv 2 2004													24 002	25 277	25 118	25 584	25 142	25 335		
Kv 3 2004													24 001	25 706	25 117	25 724	25 141	25 320	25 450	
Kv 4 2004													24 002	25 273	25 117	25 584	25 142	25 277	25 450	25 262
Helår				83 920			87 396				93 722				99 976					101 131
Kvartalsfördeln.	24,2%	25,4%	25,0%	25,5%	23,7%	25,8%	24,4%	26,1%	23,9%	25,7%	24,3%	26,1%	24,0%	25,3%	25,1%	25,6%	24,9%	25,0%	25,2%	25,0%

Sociala naturaförmåner 2000 kv1 - 2004 kv4

Bilaga 5

Beräkning	Resultat																			
	Kv 1 2000	Kv 2 2000	Kv 3 2000	Kv 4 2000	Kv 1 2001	Kv 2 2001	Kv 3 2001	Kv 4 2001	Kv 1 2002	Kv 2 2002	Kv 3 2002	Kv 4 2002	Kv 1 2003	Kv 2 2003	Kv 3 2003	Kv 4 2003	Kv 1 2004	Kv 2 2004	Kv 3 2004	Kv 4 2004
Kv 1 2000	1 077																			
Kv 2 2000	1 077	1 684																		
Kv 3 2000	1 077	1 684	1 038																	
Kv 4 2000	1 077	1 684	1 038	1 857																
Kv 1 2001	1 077	1 684	1 038	1 968	1 370															
Kv 2 2001	1 077	1 684	1 038	1 968	1 370	1 758														
Kv 3 2001	1 077	1 684	1 038	1 968	1 370	1 758	988													
Kv 4 2001	1 077	1 684	1 038	1 968	1 370	1 758	988	1 676												
Kv 1 2002	1 077	1 684	1 038	1 968	1 369	1 758	988	1 681	1 119											
Kv 2 2002					1 369	1 758	988	1 681	1 119	1 626										
Kv 3 2002					1 369	1 758	988	1 681	1 119	1 627	936									
Kv 4 2002					1 369	1 758	988	1 681	1 119	1 627	936	1 754								
Kv 1 2003									1 119	1 627	936	1 755	1 295							
Kv 2 2003									1 119	1 627	936	1 755	1 295	2 131						
Kv 3 2003									1 119	1 627	936	1 755	1 295	2 131	912					
Kv 4 2003									1 119	1 627	936	1 755	1 297	2 142	921	2 178				
Kv 1 2004													1 297	2 142	921	2 178	1 344			
Kv 2 2004													1 297	2 142	921	2 178	1 344	2 328		
Kv 3 2004													1 297	2 142	921	2 178	1 344	2 328	923	
Kv 4 2004													1 297	2 142	921	2 178	1 344	2 328	923	2 117
Helår				5 767				5 796				5 437			6 538					6 712
Kvatalsfördeln.	19%	29%	18%	34%	24%	30%	17%	29%	21%	30%	17%	32%	20%	33%	14%	33%	20%	35%	14%	32%

Försäljning 2000 kv 1 - 2004 kv 4

Inkl periodiseringar

Bilaga 6

Beräkning	Resultat																			
	Kv 1 2000	Kv 2 2000	Kv 3 2000	Kv 4 2000	Kv 1 2001	Kv 2 2001	Kv 3 2001	Kv 4 2001	Kv 1 2002	Kv 2 2002	Kv 3 2002	Kv 4 2002	Kv 1 2003	Kv 2 2003	Kv 3 2003	Kv 4 2003	Kv 1 2004	Kv 2 2004	Kv 3 2004	Kv 4 2004
Kv 1 2000	7 670																			
Kv 2 2000	7 261	8 243																		
Kv 3 2000	6 912	7 255	7 029																	
Kv 4 2000	6 706	7 081	6 572	8 550																
Kv 1 2001	6 374	7 063	6 237	8 181	6 306															
Kv 2 2001	6 374	7 063	6 237	8 181	6 550	7 624														
Kv 3 2001	6 282	6 920	6 158	8 031	6 487	7 440	6 274													
Kv 4 2001	6 042	6 817	5 816	8 097	6 772	7 585	6 555	8 126												
Kv 1 2002	6 287	6 962	5 919	8 099	6 766	7 714	6 555	8 130	6 511											
Kv 2 2002					6 770	7 584	6 554	8 126	6 425	7 322										
Kv 3 2002					6 770	7 584	6 554	8 126	6 425	7 322	6 815									
Kv 4 2002					6 868	7 485	6 639	8 022	6 444	7 386	6 784	7 674								
Kv 1 2003									6 444	7 386	6 784	7 674	6 616							
Kv 2 2003									6 451	7 393	6 791	7 680	6 594	8 597						
Kv 3 2003									6 440	7 381	6 779	7 680	6 581	8 776	6 755					
Kv 4 2003									6 517	7 388	6 784	7 676	6 572	8 230	6 610	8 538				
Kv 1 2004													6 591	8 232	6 573	8 577	7 564			
Kv 2 2004													6 591	8 232	6 573	8 577	7 442	7 954		
Kv 3 2004													6 591	8 232	6 573	8 577	7 414	8 040	6 943	
Kv 4 2004													6 591	8 232	6 573	8 577	7 414	8 035	6 934	9 242
Helår				27 267				29 014				28 365				29 973				31 625
Kvartalsfördelning	23,1%	25,5%	21,7%	29,7%	23,7%	25,8%	22,9%	27,6%	23,0%	26,0%	23,9%	27,1%	22,0%	27,5%	21,9%	28,6%	23,4%	25,4%	21,9%	29,2%

Ban- och Vägverket Omkostnader-Försäljning 2000 kv 1 - 2004 kv 4

Bilaga 7

Mkr

Beräkning

Resultat

	Kv 1 2000	Kv 2 2000	Kv 3 2000	Kv 4 2000	Kv 1 2001	Kv 2 2001	Kv 3 2001	Kv 4 2001	Kv 1 2002	Kv 2 2002	Kv 3 2002	Kv 4 2002	Kv 1 2003	Kv 2 2003	Kv 3 2003	Kv 4 2003	Kv 1 2004	Kv 2 2004	Kv 3 2004	Kv 4 2004
Kv 1 2000	803																			
Kv 2 2000	893	1 937																		
Kv 3 2000	739	1 950	1 442																	
Kv 4 2000	793	2 001	1 622	2 001																
Kv 1 2001	793	2 001	1 622	2 000	579															
Kv 2 2001	793	2 001	1 622	2 000	577	1 727														
Kv 3 2001	794	2 001	1 623	2 000	642	1 783	1 355													
Kv 4 2001	787	1 998	1 620	1 993	624	1 789	1 338	2 456												
Kv 1 2002	787	1 998	1 620	1 993	624	1 789	1 338	2 456	1 016											
Kv 2 2002					624	1 789	1 338	2 456	1 012	1 902										
Kv 3 2002					624	1 789	1 338	2 456	1 012	1 920	1 975									
Kv 4 2002					624	1 789	1 338	2 456	1 010	1 917	1 971	1 919								
Kv 1 2003									1 017	1 923	1 973	1 921	945							
Kv 2 2003									1 017	1 923	1 973	1 921	2 134	723						
Kv 3 2003									1 017	1 923	1 973	1 921	2 134	723	1 560					
Kv 4 2003									1 017	1 923	1 973	1 921	2 137	726	1 563	2 377				
Kv 1 2004													1 282	726	1 563	2 377	792			
Kv 2 2004													1 282	1 582	1 563	2 377	955	1 686		
Kv 3 2004													1 282	1 582	1 563	2 377	955	1 677	1 155	
Kv 4 2004													1 282	1 582	1 563	2 377	955	1 678	1 155	2 259
Helår				6 398				6 207				6 834				6 804				6 047
Kvartalsfördeln.	12,3%	31,2%	25,3%	31,2%	10,1%	28,8%	21,6%	39,6%	14,9%	28,1%	28,9%	28,1%	18,8%	23,3%	23,0%	34,9%	15,8%	27,7%	19,1%	37,4%

Försvarets totala konsumtion 2000 kv1 - 2004 kv 4

Utgiftsmässiga löner

Bilaga 8

Beräkning	Resultat																				
	Kv 1 2000	Kv 2 2000	Kv 3 2000	Kv 4 2000	Kv 1 2001	Kv 2 2001	Kv 3 2001	Kv 4 2001	Kv 1 2002	Kv 2 2002	Kv 3 2002	Kv 4 2002	Kv 1 2003	Kv 2 2003	Kv 3 2003	Kv 4 2003	Kv 1 2004	Kv 2 2004	Kv 3 2004	Kv 4 2004	
Kv 1 2000	6 664																				
Kv 2 2000	6 646	11 198																			
Kv 3 2000	6 646	11 199	6 341																		
Kv 4 2000	6 645	11 194	7 841	10 194																	
Kv 1 2001	7 591	11 366	8 866	12 024	6 993																
Kv 2 2001	7 591	11 366	8 866	12 024	7 001	10 651															
Kv 3 2001	7 591	11 366	8 866	12 024	7 001	10 651	6 879														
Kv 4 2001	7 591	11 366	8 866	12 024	7 004	10 658	7 456	12 825													
Kv 1 2002	7 591	11 366	8 866	12 024	7 004	10 656	7 458	12 826	8 383												
Kv 2 2002					7 004	10 656	7 458	12 826	7 605	11 596											
Kv 3 2002					7 004	10 656	7 458	12 826	7 605	11 600	6 906										
Kv 4 2002					7 004	10 656	7 458	12 826	7 605	11 600	6 896	11 477									
Kv 1 2003									7 623	11 616	6 919	11 486	7 952								
Kv 2 2003									7 623	11 616	6 919	11 486	7 852	9 680							
Kv 3 2003									7 623	11 616	6 919	11 486	7 853	9 696	8 402						
Kv 4 2003									7 623	11 616	6 919	11 486	7 853	10 096	7 402	11 505					
Kv 1 2004													7 853	10 096	7 382	11 505	7 897				
Kv 2 2004													7 853	10 096	7 382	11 505	7 873	10 022			
Kv 3 2004													7 853	10 096	7 382	11 505	7 873	10 022	7 130		
Kv 4 2004													7 853	10 096	7 382	11 505	7 873	10 022	7 130	10 895	
Helår				39 847				37 944				37 644				36 836					35 920
Kvartalsfördeln.	19,1%	28,5%	22,3%	30,2%	18,5%	28,1%	19,7%	33,8%	20,3%	30,9%	18,4%	30,5%	21,3%	27,4%	20,0%	31,2%	21,9%	27,9%	19,8%	30,3%	

Exempel: Periodiseringars effekt på kvartalsvis NR-rapportering

Bilaga 9

månad	förbrukning	faktura=utgift	periodisering halvårsvis, som återförs månaden efter.		NR-rapportering	periodisering halvårsvis som inte återförs månaden efter.		NR-rapportering
				kostnad		kostnad		
dec			+100			+100		
jan	100	100	-100	0			100	
feb	100	100		100			100	
mars	100	100		100	200		100	300
april	100	100		100			100	
maj	100	100		100			100	
juni	100	100	+100	200	400		100	300
juli	100	100	-100	0			100	
aug	100	100		100			100	
sep	100	100		100	200		100	300
okt	100	100		100			100	
nov	100	100		100			100	
dec	100	100	+100	200	400		100	300
Totalt	1200	1200		1200			1200	

Den månatliga fakturan kommer normalt efter brytdatum.
Myndigheten känner till detta och gör därför en periodisering.

**Ojämn rapportering,
trots jämn förbrukning**

Jämn rapportering

Slutsats: I vissa fall är det bättre att inte återföra en periodisering. ESV bör ha diskussion med myndigheter om detta och ta upp det vid utbildningar.

Ekonomistyrningsverket utvecklar och implementerar en effektiv och ändamålsenlig ekonomistyrning som syftar till

- god kontroll av statens finanser
- resursfördelning i enlighet med politiska prioriteringar
- hög produktivitet och effektivitet.

Vi är statens experter på resultatstyrning och finansiell styrning och ansvarar för god redovisningssed. Vi har unika kunskaper om statens finanser och erbjuder kostnadseffektiva administrativa stödsystem.

Vårt arbete omfattar alla nivåer i staten och vi arbetar i nära samverkan med främst Regeringskansliet och myndigheterna. Vi bedriver även internationell verksamhet.



EKONOMISTYRNINGSVERKET